

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Place SIMONFFY-ház a város- házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Hírdetetlen levelek csak ismert közlekedési forradatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Fizetési ár:

Helyben házhoz hozva vagy világra postán	
Külföldre	
Egész évre	10 frt — kr
Félévre	5 frt —
Negyedévre	2 frt 50
Egy hóra	1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopetsor egyszeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábsopetsorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Csütörtök, okt. 23.

208. szám

A felirati vita.

Ritkán volt a felirati vita tanulságosabb, ritkán volt érdekesebb mint most. Tanulságos, mert abból egy nagy tanulságot meríthetünk, és ez az, hogy az értelmi felsőbbség euttal is hározottan a kormányparton van, mert oly ragyogó szónoklatokat, oly döntő érveket egyik ellenzéki árnyalat sem képes küzdőterre vinni, mint a minők már eddig is elhangzottak a kormánypart padjairól. De érdekes is a vita, mert ez által egy csak most felseperedett párt járja le magát tökéletesen, egymásután vesztvén el elfoglalt posztját, a hatalmas ellenérvek nyomása alatt. Valóban hogy az antiszemita-párt teljesen tönkre menjen, arra épen elégséges volt a felirati vitának azon része, midőn a kormányelnök nagygon is az elevenekre tapintott; s midőn antiszemita vezérférjak kifeszített lándzsája, nádszál módjára tört össze a liberalizmus pai sán.

Legnagyobb feltűnést keltett a viták eddigi folyamán a Horváth Boldizsár beszéde. A liberalizmus veterán bajnoka azon meleg költészettel és idealizmussal telt beszédek egyikét mondá el, melyek hallattára felmelegül a szív, s a képzelet feltámadni véli a mult dicső bajnokait s benépesíti velők a jövőt.

Valami új, megkapó jelleget nyerne a liberalizmus jelszavai, mikor az ő ajkán csendülnek meg. S mikor annak elméletét hazai viszonyainkra alkalmazta, teljesen igazságot mondott.

Ki vonhatná kétségbe Horvát Boldizsár állításának igazságát, hogy a visszahatás nálunk a társadalomból indult ki, tehát nem felülről lefelé, hanem alulról felfelé árad, s így annál veszélyesebb, mert ha győzelemre jutna, nem fogna megállani mostani kitűzött céljainál.

De Horváth Boldizsár nem idealista liberalizmust predikált, mert ő kész a szabadságot akár kivételes eszközökkel is megmenteni, mert a liberalizmust semmisen nem jobban tönkre, mint az, ha nem tudná magát mivel megvédeni a veszélyeztető áramlatok ellen.

Hát hallhattunk elegend az ellenzék részéről, hogy a szabadelvű párt a reakció útjára tévedt, mely vádnak szülő anyja épen az volt, hogy a kormány, nem az idealis liberalizmus, hanem a praktikus szabadelvű haladás híve, s hogy nálá a liberalizmus nem képzelet, hanem kormányzó elv. És ha ezen ellenzéki handabandáknak hitelt adott volna valaki, úgy most már olvassa el a Horváth Boldizsár beszédét — mert hiszen őt csak nem vádolhatja senki a részrehajlással — s győződjék meg abból, hogy a szabadelvűség, melyet mi követünk, csakugyan az egyedüli helyes irány a szabadság megővésére és az okszerű és óvatos liberalizmus az egyedüli eszköz a haza állandó jólétének megszilárdítására.

Hát ha veszély fenyegeti a liberalizmust vajjon a kormány, — melynek lobogójára épen a politikai liberalizmus van írva — oka-e ama veszélynek, vagy pedig az a párt, mely a jogegyenlőség ellen tör, mely a testvériség tanait megtagadta?

Bizony míg az ország ügyeinek élén olyan kormány van, mely minden törzsalakodás daczára a politikai liberalizmus útján vezet a nemzet ügyeit, addig a szabadelvűségnek diadalmaszkodnia kell minden más áramlat felett és azt utjában semmi fel nem tartóztathatja.

Mi nem öltöztetjük a mi liberaliz-

musunkat az idealizmus köpenyébe, sem nem futunk csalóka ábrándképek után, de haladunk a józan megfontolás útján s valljuk az egyenlőség és testvériség tanait. Ez a szabadelvű párt liberalizmus s ennek adozott e ismeréssel Horváth Boldizsár is ama remek beszédében, melyhez hasonlót csak ritkán van alkalmunk hallani.

— A külügyminiszter Budapesten. Gróf Kálnoky külügyminiszteren és Szögyényi osztályfőnökön kívül, kik szombaton fognak Budapestre érkezni, a külügyminiszteriumból még a következő magyar tisztviselők jönnek le a delegacionális tárgyalásokra: báró Tescsenberg rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, báró Falke osztályfőnök, Décey Lajos udvari tanácsos Asbóth János osztálytanácsos, Gömöri udvari titkár és báró Tallán adv. fogalmazó.

— A Duna felső részének szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot a közlekedési miniszter legközelebb a képviselőház elé fogja terjeszteni.

— A képviselőház a felirati vita végeztével s a pénzügyi exposé előterjesztése után november 20-ig szünetelni fog.

Országgyűlés.

Budapest. oct. 22.

A felirati vita hetedik napja volt ma a képviselőházban. De a mily magas színvonalra emelte tegnap Horváth Boldizsár a vitát, épp oly alantas nívóra rántotta azt le az antisemita Nendtvich. — A vitát megelőzőleg különben választások voltak, melyek végeztével Apponyi Albert gróf szóval személyes kérdésben, védekezve a vereszi vívelt dolgait illetőleg a miniszterelnöknek minapi megjegyzése ellen — Apponyi ezuttal egy szerb nemzetiszíni pacátot (szerinte „okmányt“) is tett a ház asztalára, mely nagy derűtséget keltett, kivált mikor Madarász József a közepén áll asztalhoz sietve, fölkapta a falragaszt, de szerb nyelvű lévén, fejrázás közben visszatette.

Tisza Kálmán fentartja Apponyi nyilatkozata után is, hogy Verseezen hazafiatlan nyilatkozatok történtek, — hogy ezeket Apponyi nem hallotta, elhiszi neki, ha állítja.

Most aztán következett a felirati vita folytatása és első szónokként beszélt Nendtvich, kinek egész beszéde nem volt egyéb öreges fecsegésnél. Kifejezéseiben és szemlélyeskedéseiben épen nem volt válogatás, miért is az elnök kétszer feddette meg. Bár igen öreg ember a szónok, előadása kevéssé volt komoly jellegű. A ház sem vette komolyan s ebben része volt némely külső körülménynek is. Így Madarász közbeszólásai és Beöthy Algernon hatalmas egészséges — tüszszentése,

Ezen öreg „szűzbeszéd“ után egy másik ugyancsak „szűzbeszéd“ következett, tartá Barla, védekezve az ellen, mintha választói lekaszálták volna ellenfelének gabonáját. — Szólt aztán had- és adóügyekről, a regálék-ról, pártolva Irányi javaslatát, amit így fejezett ki: „Szeretett pártom által szerkesztett s beterjesztett jeles feliratot elfogadom.“ Jött aztán a harmadik „szűzbeszéd“ tartotta Sággy, a mérsékelt ellenzék padosorából Valóságos „nevető ember“, ki beszéde eleitől végéig, egyre mosolgot. Mind három felirati beszéd erősen unalmas volt.

Horváth Boldizsár beszéde.

— A képviselőház oct. 21-iki ülésén. —

(Vége.)

Az új kor szelleme azonban csak nehezen tör magának utat az elavult nézetek és előítéletek között. Modern állam volnánk, de félig még feudális intézményekkel; államgépzetünk részint modern, részint feudális rendszereken alapul, s ennél fogva, mert kezei nem vághatnak egybe, folytonos feunakadással fenyeget E stádiumban van hazánk jelenleg.

Es most kérдем önöktől, uraim! mi ér

telme lehetne nálunk a konzervativizmusnak? Vajjon ki akarná a mai állapotot, az állam szervezetenlenségét, az intézményeink közt létező antagonizmust konzerválni? Nem, uraim a mai nemzedéknek feladata nem lehet konzerválni, hanem alkotni. mentől előbb befejezni nemzeti átalakulásunk 1848-ban megkezdett nagy művét (Élénk helyeslés jobb felől.) Ha az megtörtént, am jöjjön a konzervativizmus és teljesítse hivatását. (Helyeslés jobb felől.) De addig a nemzeti politika ez országban nem lehet más, mint a folytonos haladás elve, s ez a liberalizmus. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Es pedig a munka gyorsítását éppen az óvatos liberalizmus követeli tőlünk, sürgősen követeli, két okból, először, mert minél lassabb tempóban haladunk előre, minél tovább tart a diszharmonia a multból örökölt, korhadó intézmények között, annál többet vesz — noha alaptalanul és igazságtalanul — a liberalizmus, az elfogult közvélemény, az új intézményeknek tulajdonítván az állmgépezet hiányos működését, holott a rendes működését épen a régi intézmények gátolják.

A másik ok a jövő bizonytalanságában fekszik. Most a politikai láthatáron egy fekete pont sem mutatkozik ugyan, zavartalan béke áldásai mosolyognak ránk; de államférfiaink minden bölcsessége mellett is jöhet egy vihar. mely neha 24 órával sem látható előre, és én félek, nagyon félek, hogy ha egy ily vihar szakadna reánk, az kemény próbára tenné azon állmgépezetet, mely ma, a béke teljes közepette is csak csikorgogva, akadozva, csak máról holnapra teszi meg nagy nehezen szolgálatát. (Helyeslés. Ugy van! jobb felől.)

Igenis, uraim, éppen az óvatos liberalizmus kötelessége óvatosan kikérlni e megpróbálás veszélyeit.

Nem tartok tehát azokkal, akik továbbfejlődésünk törvényeit Angliából akarnák kölcsönözni. Ne hivatkozzunk, uraim téletlenségünk indoklása vagy mentésége végett Angliára. Ott a historiai fejlődés régóta nem volt megzavarva, mi 1848-ban teljesen szakítottunk a multtal és mindazon alapelvekkel, a melyeken régi alkotmányunk nyugodott.

Angliában elég lehet a tatarozás, nekünk alkotnunk kell. Ott a historiai fejlődés fonala messze-vissza megy a multba, nálunk 48-ban egy új korszak vette kezdetét, nálunk a historiai fejlődés alatt nem lehet, nem szabad egyebet érteni, mint további haladásunkra nézve azon alapelveket venni kiindulási pontul, melyeket az 1848-iki törvényhozás számunkra kijelölt. (Élénk helyeslés.)

Nálunk az 1848 előtti és utáni korszak között ily kiengesztelhetetlen ellentét, oly áthidalhatatlan úr létezik, hogy a ki a historiai fejlődés fázisának palástja alatt az 1848 előtti elveket és intézményeket akarná meven konzerválni vagy restaurálni, ez többé már nem is a konzervativizmus, hanem egyenesen a reakció zászlóját tűzné ki. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Nem fogja tehát zokon venni Zichy Antal t. barátom azon megjegyzést, hogy a mi liberalizmusunknak nincs szüksége a konzervativizmus függőfelelőre. A liberalizmusnak épen az a két fő jellemvonása van, hogy a mig egyrésztől az ujkor eszméinek szolgálatában áll, másrésztől nyitlan, emelt fővel hirdeti tanait, nem riadva vissza sem egyes hatalmasok, sem pedig a tömegek előítéleteitől. Ez a két jellemvonás vonul keresztül egész nemzeti multunkon, ennek köszönhetjük fennmaradásunkat. Hogy többet ne említsék, ha szent István nem csatlakozik a keresztény kultúrához, ha nem veri le véres csatában Kulpát, ki akkor a magyar chauvinizmust, az Ázsiából hozott nézeteket és előítéleteket képviselte, ha nagy Hunyadykn korába nem szokta volna meg a világhazánkat a keresztény kultúra védbástyá gyanánt tekinteni s ha történelmünk ama nevezetes fordulópontján, a mohácsi vész után szakítva a nyugati szövetséggel, a törökhöz csatlakozunk vala: a nyugati kultúra hullócsapásai már rég elmosták volna állami és nemzeti létünket (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Es azt nem én mondom t. ház, hanem mondotta ama nagy férfi, ki közel négy évtizeden át volt a magyar liberalizmus vezére, mondotta ezelőtt tán más fél évtizeddel, azon helyről ott (szónok Deák Ferencz helyére mutat), mely még ma is üresen áll, symbolice is jelezvén azt a nagy szellemi irt, melyet távozása által sorainkban hátrahagyott, (Mozgás) azt mondotta, hogy alkotmányunk restituciója 1867. alig

következett volna be, ha azt nem előzte volna meg a nemzet óriási erőfeszítése, a magyar szabadságharc nehéz, de dicső napjaiban, az 1848-iki törvényhozás nagy eszméinek és elveinek védelmében. (Élénk helyeslés.)

Ez óriási erőfeszítés akkor nem vezetett ugyan sikerhez, de megmentette legalább a nemzet becsületét és megszerezte számunkra a művelt népek becsületét, világra szóló tanúságot nyújtván arról, hogy korunk vezéreszméire nagy elvárlhatatlan szohdaritásban állunk a nyugat legműveltebb népeivel.

Es vajjon a reformáció, a vallásszabadság diadala hazánkban mi volt egyéb, mint a liberalizmus eredménye?

A protestáns hitelvek követői csekély számunknál fogva alig lettek volna képesek azt kiküzdeni, ha nem támogatja őket a nemzet egyeteme val áskülönbőség nélkül, ha a magyar nemzetben hiányzik vala élénk tudata azon szoros rokonságnak, mely egyfelől a lelkiismeret szabadsága, másfelől a politikai és polgári szabadság között létezik. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Ismétlem tehát, hogy a liberalizmusnak nincs oka magát elburkolni vagy megtagadnia, valamint nincs szüksége a konzervativizmusnak köpenyére, hogy ennek leple alatt mintegy csempészetet üzzön a maga elveivel. Nyitlan, emelt fővel hirdethetjük annak tanait. Ez volt a valódi nemzeti politika a multban, a mely a magyar állam hajóját annyi szirt és vihar között elvezette a jelenig, s kell, hogy ez maradjon nemzeti politikánk a jövőre is. (Helyeslés jobbfelől.)

Alig van uraim, nemzet a világon, mely annyira utalva volna a liberalizmusra, mint épen mi. Poliglott ország vagyunk. Térjairi helyzetünk sem épen kedvező. Az iránt minden gondolkodó fő tisztában van magával hogy e területen a szabadságot, a kulturát csak egységes alapon nyugvó állam képes megvédeni, mig egy föderatív alapon alakult állam, az első viharok, az első hódítóknak esnék áldozatul. — Természetes tehát, hogy ily egységes állam megállapítására és megszilárdítására kikerülhetetlen egyik vagy másik fajnak hegemoniája. Nem hagyjuk kétségbe vonatni azt sem, hogy a jog már csak historiai jogánál fogva nem illehet meg más tajt, mint a magyart, de nem szabad felednünk, hogy a historiai jognak első alapját képezheti ugyan az anyagi erő tulajtsulya, egyedül biztos fentartó ereje azonban az erkölcsi fönyben rejlik.

Ezen erkölcsi fönytől függ a magyar faj vezérszerepe; függ attól, hogy a kultura verseny téren ne engedje magát megelőzteni. (Helyeslés jobb felől.) Hegemoniánk csak akkor tarthatja fenn erkölcsi alapját, csak akkor biztosíthatja magának a rokonszenveket künn és benn, ha azt a kultura, a szabadság védelmére és terjesztésére használja fel.

S ime, uraim, társadalmunkban egy mozgalom indult meg ezen liberalizmus ellen, mely multunk legszebb dicsőségét és jövőnk legbiztosabb zálogát kezezi. E mozgalom megtámadja az ujkor liberalizmusának alap-gondolatát. Ezen alap gondolat nem egyéb, mint az egyén szabadsága, melyet csak anynyiban lehet és szabad korlátozni, amennyiben azt okvetlen megköveteli azon cél, hogy a társadalmi és állami alakulás lehetséges és fentartható legyen. Az alkotmányos szabadság különböző formái és biztosítékai, a kaszt-rendszer és privilégiumok eltörlése, a lelkiismeret és a szó-szabadsága, a gyülekezés és az egyesülés joga, a szabadverseny, a jogegyenlőség mindezen alapgondolatra vihető vissza, mind vagy korollariumat képezik annak vagy pedig arra valók, hogy az abban foglalt elvek érvényre jussanak. Korunk liberalizmusának ezen alapgondolata az emberiség fejlődésében egy új korszakot, lehet mondani új civilizációt teremtett.

A mióta az egyéni szabadság elve problémává van, a mióta a kasztok és privilégiumok helyett az emberiség fejlődésének alapjául az egyéni szabadság lón elfogadva, a mióta az egyének értéke önmagában az egyéni fekszik, a mióta az egyén függetlenül és szabadon érvényesítheti tehettségét, a mióta a munka gyümölese az egyént magát illeti, nézzék, uraim, hogy azaz milyen átalakuláson ment a világ keresztül.

Pillantsanak önk, uraim, vissza egész odáig, a hol a történelmi kor veszi kezdetét és meg fognak győződni arról, hogy az emberiség összes történetében még nem volt oly

korszak, mely az emberiség fejlődésében oly óriási haladást támaszt, mint épen a mi korszakunk; még nem volt korszak, mely az ő természet titkainak felkutatásában és felhasználásában annyi és oly nagy eredményeket mutatott fel, mint éppen a mi korszakunk: a küzdő, a többször visszaszorított, de azért mégis előbbre és előbbre nyomuló liberalizmusnak százada, azon század, melyre az újkor liberalizmusa nyomta rá bélyegét. S a kiből meg van a kellő e fogulatlan, felfismeri az ok és okozat közti összefüggést, az nem fogja elvitathatni, hogy az emberi szellem eme nagy és tömeges hódításában a legfőbb tényező az egyéni szabadság elve volt.

Szüntessék meg önké és lélektani motívumot, a munka azon leghatalmasabb rugó-ját, mely az egyéni szabadságában és egyéni tulajdonában fekszik és a lázas tevékenység mai korszakát csakhamar a stagnáló korszakra váltaná fel, melyet ismét a visszaesés fogna követni. (Igaz! jobbfelől.) Ennek nyomába jöhet egy újabb civilizáció, melyet azonban én nem akarok megérni, s a melyet nem irigylek azoktól, a kik azt meg fogják érni.

E liberalizmus, a melyet jellemeztem, nem zsidó liberalizmus, mint önké állítják. E dicsőséget nem engedném én át a zsidóknak. (Helyeslés jobbfelől.) Ebben nagy része talán legnagyobb része van a keresztény kultúrának, ama nemes vallásnak, a mely a joggyógyítás elvén alapul, melynek alap-törvénye: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

Becsüljék meg önké a liberalizmust, a mely inkább eltűri a szabadság visszaéléseit is, mintsem hogy elfojtana magát a szabadságot. (Zajos tetszés jobbfelől.) Becsüljék meg e liberalizmust, mely nélkül önké sajtó-termékei ma mindenestre szigorubb cenzura fegyelmé alatt állának. (Elénk tetszés és derűtlenség jobbfelől.) Mint azon fegyelem, a melyet önké enuncziáció fölött a ház mélyen tisztelt elnökének szelíd keze gyakorol.

E liberalizmus nélkül önké nem ültetnénk ma itt a nép képviselőinek termében; (Igaz! Ugy van! jobbfelől) és nélkül talán még ma is Pozsonyban a tekintetes Karok és Rendek határozának, nemes tanácskozásnak a nemzet sorsa felett. (Elénk helyeslés jobbfelől.)

Komlóssy Ferenc t, képviselő társam pénteki beszédéből némi megnyugvással értesültem ugyan arról, hogy az antiszemiták nem akarják a zsidókat sem ördöklő eszközökkel kiirtani sem Palesztinába kitelepíteni. Ők sokkal enyhébb, sokkal humánusabb módszert találtak fel, — mint ők mondják — a zsidó ragálytól a keresztény társadalmat megmenteni és ez — a kiéheztetés, (Derűtlenség a jobboldalon) elzárva előlük a szabad versenyt, elvonva előlük bizonyos keresetágakat. — Csak hogy midőn ezen mentő eszközökhöz folyamodnak, kifeledek két dolgot számításukból, elfelejtették először azt, hogy minél szűkebb korlátok közé szorítanak a zsidók megélhetését, mennél inkább ródulnak azon keresetágakat; melyeket nagyjelkűségük a zsidók számára fenhagyni akar, — ezek az önfentartás természetesen ösztönénél fogva kénytelenek lennének annál több erőt, tevékenységet, erélyt kifejteni azon büzös üzelmekre, melyekről ők a zsidókat vá-

dolják, és akkor a keresztény társadalom veszélyeit csak szaporítanak.

Es kiharadt kombinációjukból továbbá az, hogy ha elfogadják az elvet, hogy bizonyos kereseti ágakat bizonyos osztályok szerint distribuáljunk, akkor oly lejtőre jutnánk, a melyen nem lenne megállapodás (Ugy van! jobbfelől) s ha kizárnák bizonyos kereseti ágakból a zsidókat, holnap elveszhetnék hivatalképeségüket a nem-nemesek, holnapután pedig ez elv alkalmazásában egy vagy más alakban rá kerülhetne a sor a geutryre, míg végül lassankint — mert a reakció sem képes magát kivonni a logika törvényei alól — lassankint, mondod, oda juthatnánk vissza, a hol az ember a bárónál vette kezdetét. (Elénk hosszas éljenzés jobbfelől.)

Fentartom magamnak majd akkor ha e kérdések konkrét alakot öltenek itt e házban a gyakorlati életből vont érvekkel is kimutatni, hogy ezen mentő eszközök, melyekkel önké bizonyos érdekeket megvédni céloznak, éppen ezen érdekekre mérnének halálcsapást. Ma elmondónak tartom csak elméleti szempontból konstatálni azon nagy ellentétet mely az antiszemiták programja, másrészt az újkor liberalizmusa, igen, az újkor civilizációja között fennforog.

Es most, uraim, kövessük báró Andránszky képviselőtársamnak másik tanácsát is. Miután az én t. barátom Zichy Antal megosinálta és szerintem helyesen csinálta meg a diagnózist a létező bajokra nézve, most váltva fogjunk hozzá e bajok gyógyításához. A társadalom betegét kell ki-gyógyítanunk. (Helyeslés jobbfelől) A retrográd eszméknek kell minden áron utját vág-nunk. Vissza kell térelnünk e nemzedékét ősei nagy hagyományaihoz.

Ebben fekszik az egyedüli orvoslat. Egyszerű kormányváltozás nem segítene a bajon; akárki venné kezébe, az nem lenne képes a megfeneklett hajónak lendületet adni mindaddig, a míg a folyam meg nem tisztul az iszaptól. (Elénk helyeslés jobbfelől)

E téren is megfogja tenni kötelességét a sokat gonyolt, megvetett liberalizmus, a mely nem mindig uszik a népszerűség magas halmáin, hanem a melynek bátorsága van az előítéletekkel szembeállítani (Igaz! Ugy van! jobbfelől) lelkesedést fog magának meríteni azon tudatból, hogy habár legnehezebb harez, egyuttal a legszebb diadal is ez, melyet önmagunk ellen, a melyet a nemzet előítélete ellen sikerül kivívni. Es e diadalt megfogjuk ünnepelni. (Elénk helyeslés jobbfelől)

Mert lellem meggyőződése, hogy valamint hazánk történelmének legszebb, legnagyobb, lapjait a liberalizmus küzdelmei, alkotásai, sikerei töltötték be, ugy hazánk jövője is a liberalizmustól függ; (Elénk helyeslés jobbfelől) lellem meggyőződése, hogy a míg a kultúrát a szabadságtérületen, melyet hazánk-nak nevezünk, csak egy magyar állam biztosíthatja mindannyi faj számára; ugy viszont a magyar állam csak mint liberális állam maradhat fenn. (Elénk helyeslés jobbfelől.)

A horvátországi állapotok.

A horvát tartománygyűlési botrányoknak már csak a tartománygyűlés bezárása vagy az egész Starosevics pártnak, a gyűlésből kizárása vehet véget. A nemzeti párt, megkísérelte a kibékítést s e végre egy bi-

Mert mi nyújtja a költőnek a legnagyobb babért? Mi emeli őt ki leginkább az emberek sokaságából, mint halhatatlansága s az utókor halála. És ha a koszoruzott költő viszonyságos élet után melyben a szív s lélek küzdelmei oly nagy mértékben egyesül-tenek, néma rög s csendes hant alatt visszavonul a láthatatlan országába, hová őt követni nincs emberi hatalomnak adva, — megmaradnak szellemének alkotásai, melyek lángoszlopként a magasba törnek, soká — soká emlékeztetvén a nemzetet elhunyt nagy költőjére.

Nemzetünk büszkesége, fénye volt az elhunyt; ki viszont szívvel lélekkel függött nemzetét, kinek szeme előtt lebegett szüntelen: a költészet által nemzetünket a legmagasra emelni.

Arany János láng szelleme már koraszegő ifjúságában nyilatkozott. Mint gyöngyvirág megábla szíjja az egyedül éltető aether, ugy Arany is Tasso, Milton és Voltaire remekének olvasása, tanulmányozása által szerző meg költői ihlettségének alapját. Arany ifjúkori phantáziájának légvívai nem omoltak a család vagy tán a nélkülözések behatásai alatt. O művész, festő, s szobrász akart lenni. S im lángelmeje megalkotá mindhármát. Mert hisz ki volt nagyobb művész a költészet terén; ki volt hübb s érzékenyebb festője az érzelmek burkolt világának, s végre ki volt más megalkotója, szobrásza a mi balladának irodalmunkban mint ő.

Petőfi a nép költője, eként üdvözli az ifjú Aranyt, midőn legelső diadalát aratta: „Alig más csak levelenkint kapja a borostyánt, neki rögtön egész koszorút kell adni.“ S valóban a babérolevelekből koszoru lón. Aranyt „Elveszett alkotmány“-ával látjuk fellépni, melylyel a Kisfaludy-társaság díj-ért pályázott és nyert. Ezen epikai művében keményen ostromozza a kor különböző ferdeségeit, a tudákos értelenséget, mely mindenben hangodó óhajt lenni; gunnyal festi a felfuvalkodottságot, az ugynevezett szájhős-

zottságot is küldött ki; de a Starosevics párt nem akar alkudozni.

Az izgatottság a zágrábi csöcselék közt oly nagy, hogy a tartománygyűlés elnöke ki sem léphet az utcára, mert insultusoktól kell tartania.

Az ököljog korszakára emlékeztető jele- neit után a tartománygyűlésnek éppen nem lehet esodálni, hogy a főváros utcáin sem áll valami erős lábon a személybiztonság. Az ország legjobbjai naponként ki vannak téve az utcaágyéköcsök, tanulók s egyes munkások bántalmazásának. Már jó ideje szükségesnek mutatkozott a leginkább gyűlölt- teket rendőri felügyelet alá helyezni s a mióta a tartománygyűlés elnöke elég merész volt nyilvános ülésben rámutatni a Starosevics választéleirai javaslatának valódi jel- legére s loyaltási nyilatkozatra adni alkalmat a többségnek: nyomós oka volt a ren- dőrségnek az ő veszélyeztetett biztonságáról is gondoskodni s őt is, ámbár tudta és akara- ta nélkül, védszárnyai alá helyezni.

Külföld.

Német-francia szövetség. A mi még nemrég hihetetlennek látszott, ma már komoly valóság Német- és Franciaország az engesz- telhetetlenek hitt ellenségek jöbarati viszonyba léptek. Bismarck lapja a „Post“ nyíltan ki- jelenti, hogy Franciaországjcsatlakozott a Németország által létrehozott continentals unióhoz.

Németország és Franciaország mostan- tól fogva ugyanazon a pályán fognak ha- sonló cél után menni, egy oly cél után, melynek elérése jótétemény leend a világ- részre. Nem lehet előre megmondani, hogy hány egyenlő irányban fekvő ép ily jótékony cél fog egymásután feltárulni, ha az első el lesz érve.

— A cholera Olaszországban. A cholera örvendésen szűnő félben van Olaszor- száiban, mit a következő táviratok bizonyít- tanak:

Nápoly, okt. 22. B legutóbbi 24 óra le- folyása alatt tegnap délután 4 óráig 16 em- ber halt meg choleraiban.

Róma, okt. 22. Genua jelenleg cholera- mentes.

Színház.

— Hamlet. —

Sajátságos képet nyújtott a tegnap esti nézőtér. A karzat és emeleti zártzsekek tömve voltak, míg a földszinti zártzsekeken s páholyokban alig-alig volt valaki. A köz- nép és polgári osztály érdeklődik a komo- lyabb drámai fajok iránt, míg az intelligen- tia ilyenkor távollétével tündököl. A minden szépjért, jóért, nemesért lángolni tudó tanuló ifjúság is kevés számmal jelent meg, ők is jobban huznak már ugy látszik a könnyű operettekhez, pedig nem jól van az így. De hát ki tehet róla, legfeljebb észreveszi az ember, de segíteni rajta nem tud.

E rövid megjegyzés után térjünk ma- gára a darabra. Némi szorongással néztünk a Hamletet személyesítő Pálffy já- téka elé. Fiatal színművészek nagyon sok nehézséggel kell diadalmaszkodnia szerepben. S örömmel ismerjük el, hogy némi részben diadalmaszkodott is. Játéka általában kifejezéstel- jes s elejétől fogva érdekes volt. Hangulat-

küedést. Megtámadja a megyei életet s kiváló humorral festi annak egyes mozzanatait. Az „Elveszett alkotmány“-t követte a szüete koszoruzott „Toldi“ epos, mely remeke hazai irodalmunknak. Annyi naivitás, párosulva a látszólagos tudatlansággal, mintha a költő csak a nép művelődési fokán állna, adja meg azon beest, melylyel a mű bír. Szabadon ide- idézem Arany saját szavait: „A nép költő feladata nem az, hogy elvegyüljön a durva nép között, hanem, hogy tanulja meg a leg- fenségesebb költői szépségeket is a népek élvezhető alakban adni elő.“

Arany „Toldi“-jával a népköltők sorába lép; ha vesszük azon nehézségeket; melyek- kel meg kelle, hogy kiújdjon a költő, hogy Hósi Selymes Péter nyomára és a monda töredékekből oly önálló egészét képezzen, csak akkor méltányolhatjuk kellő kép költői tehetségét. „Toldi“-t követte nemsokára a „Dallás idők“ című vig epos, ezen ezimen kevesen ösmerhetik, mert Arany megváltoz- tatván ismét, kiadta: „Toldi szerelmé“-t. Végre a két gyöngyhöz fűződik a harmadik ugyanis „Toldi estje“.

Ezen három epos képezi a Toldi trilo- giát mely egyszerűsége az epos három fajtát egyesíti magában. Ezen trilogiát nem sokára követte „Murány ostroma“.

„Katalin“ költői beszélye s végre a „Nagyidai cigányok“ epos, melyre meglát- szik, hogy Aranynak mely honfűi bánatából eredt. Kapcsolatban ezekkel felsemltem egyet- len hősköltőmet „Buda halála“-t, melyet a költő kun regének nevez. Arany költői ih- lettségének egész erejével alkotá e művét. A szenvedélyes s erkölcsök festése művészre vallanak. A jellemnek személyesítése oly hü, oly megragadó, hogy alig lesz költő, ki azt ugy megalkotná, mint Arany.

Alig van műfaj, mely egy-két képvise- lőt nem mutatna Aranynál. A hős kötemé- nyekre és hős eposokra a fentebbiek, énekre: „Török Bálint“, beszélyre: „Fülemüle.“ Mi pedig Arany lyráját illeti az tulnyomólag

teljes szavalása szívhez szóló volt. Játéka eltekintve az itt ott nem helyesen felfogott jelenetekben, kielégítő volt. Különösen elháb- zottan hangzott az, melyet anyjával szemben használt; nemes boszankodás helyett a tehe- tetlen mérgeződöt mutatta. Elméskedésiben sokszor több fájdalmat fejezett, ki mint szin- leit tébolya megengedte volna. Ami pedig az átmeneteket illeti, egyik hangulatból a másikba az álszerpöböl a valódiba s viszont, ezek Pálffynál tökéletesen elmosódtak. De hiába ez bevégzett művészt kíván meg. Le- számitva apró hibáit, itt-ott tévedéseit, játéka mégis elismerésre méltó volt, s örömmel üd- vözzük a fiatal színészt fényes pályája kü- szöbén.

Kissné (Ophelia) igen nehéz szere- pát a nála megszokott bravurral játszotta. Játéka egész megrendítette a nézőt, hangja egész a szívig hatott. A tegnapi est ismét arról győzött meg, hogy a vidéki színpadok első drámai színésznőjét, büszkén nevezhet- jük magunkénak.

Abonyi (Laertes) játéka nem kielé- gítő. Szerpét csak ugy nagyjában korvona- lozta. Halványan színtelenül játszott. Szer- pének csak egy részét domborította ki: a bosszu semmi eszköztől vissza nem rettenő gyilkost, a szerető fiúból, a testvérből egy hangot sem. Egész játéka a kedvetlenség ki- nyomata volt. Pedig jegyezze meg magának, hogy egyéni bajokat, gondot, kedvetlenséget színpadra vinni nem szabad — s mutatni még kevésbé.

Halmai (színészkirály) epizod sze- repébe hatásos szavalatával öntött lelket.

Németh (Polonius) egy elhábzótt alakot teremtett. A ravasz, fondorkodó, sima udvaronc helyébe, egy neveléses, ügyetlen úr urat, — s utolsó jaj kiáltása — mikor Hamlet átdöfi, inkább neveléses, mint meg- rázó volt.

Nyilassy Boránd (a két sir- ásó) igazi humorral alakították kis szere- peiket, minék hatását emelte pompás masz- kirózás is.

A többi szereplők is megállták helyei- ket s nem rontották az összhangot. Az egész előadás gyors meneti s összhangó volt.

Julius.

Napi hírek.

— Az önálló iparosok köre folyó évi október hó 25-én szombaton délután 6 órakor, a kör helyiségében (Czegléd utca Fried ház) rendes választmányi ülést tartand, melyre a rendes és pót választmányi tagok ezennel ily uton is meg hívattak. Debreczen 1884. október 23. Jóna a Dániel elnök, Vadon Sándor titkár.

A „debreczeni felvasó-kör“ ügyé- ben. Tisztelettel jelentem az érdeklődő kö- zönségnek, hogy eddig mintegy 40 válasz érkezett be hozzám a rendező bizottság ne- vében kiküldött felszólításunkra: kérem még egyszer mindazokat, kik eddig bármi okból nem válaszoltak, legyenek kegyesek ezt a holnap nap folyamában megtenni. Csiky La- jos, mint a kör jegyzője.

— A helyi vasut részére egy harma- dik mozdony is érkezett, mely „Gözmalom“ nevet visel. Ez is hasonló alakú és szerke- zetű az eddigiekhez. A próba menet tegnap délután tartott meg.

— A vár kapitányi hivatal közhírre- teszi, hogy a gabonavásártéren felállított má-

a nemzeti (népies) elem képviselője. Az indu- latok, heves kitörések ritkábbak, inkább sze- repel lyrájában az egyszerű érzelmek festése. Azonban mi leginkább áthatja költeményét, az hazájának sorsa, az aggodás, és a mint Beöthy írja „A küzködő remény, a mult ra- gyogó emlékei a jelen küldében.“ A mi költő- nél ritkán fordul elő, azt Aranynál megtalál- juk; ugyanis költeményei közt nincs szerelmi vers.

Lássuk e férfiú magán életét. Arany János született 1814-ben Nagy- Szalontán. Szülei földművelők. Arany, ki az írás olvasás elemeit szüleitől tanulta, első is- koláját szülővárosában kezdte, nemsokára Deb- reczenbe jött hol is kitűnt a többi társai közzül. 1836-ban elhagyta Debreczent s haza- ment.

Ekkor kezdődtek a nehéz napok! Anyja meghalt, apja megvakult. Ezért lépett azután városi szolgálatba. 1845-ben nyerte az első pályadíja, tугyancsak 1848-ban a „Kisfaludy társaság“ tagjává választá, tiz évi mulva az Akadémia. Körösi tanárkodása ezen időre esik. 1860-ban a „Szépirodalmi Figyelő“-t szer- kesztette. Az Akadémia Szalay helyébe föl- títkárává választá. Király ő Felsőge pedig koronázatásának emlékére a Szt. István ke- resztjét adományozá neki. Ezen időre esik, életéből egy epizod, ugyanis felszólítottat, hogy az alkotmányos utra tért királyt egy költeményben dicsőítse, mire Arany állítolag a „Walesi bárd“-ok című költeményével fe- lelt.

Utolsó éveit Pesten és a Margitszigeten tölté. Mindenki iránt szívélyes marasztása öszintesége legtiszteltebb férfiak sorába he- lyezik őt.

Ez röviden Magyarország legnagyobb költőjének életrajza.

Századok fognak elmúlni, míg irodal- munk egén ismét ily csillag tűnend föl, — mely ragyogásával korszakot alkotó leend.

Gr. Csáky Adorján.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Arany János emlékezete.

(Felolvasás tartott Lőcsén az Arany ünnepély al- kalmával.)

Ma* van évfordulója azon napnak, melyet az egyszerű kunyhótól kezdve a trón legmagasabb számolyáig egyaránt gyászolnak; ma van azon napnak évfordulója mely közö- sen illeti meg egy gyászoló nemzet fiait: ma van évfordulója Arany János halálának.

S ki volt ő? hogy halálát egy nemzet gyász dala követi sirjába. Ki volt ő, hogy halála milliók szívében a részvét... nem, a fáj- dalom legdulóbb érzetét ébreszté? Mi volt ő? üstökös csillaga nemzetünknek, mely ra- gyogott fél századon át nemzeti irodalmunk egén, ragyogott s örökösödött mint védangyala legdrágább kincsünk — költészetünk felett. Kisárt bennünket a vész zivataros napjaiban. lelkesítette a nemzet fiait vihar dulta küz- delmeiben örök feledhetlen lyrájával, oszto- zott a nép s nemzet örömeiben; s midőn fel- virult nemzeti sajtó adásunk reggele, midőn ujja születésünk másor perceit élveztük, ő volt az, ki lyrájának búv varázsával kísérté azt, ki mint egy átszellemülten az öröm és lelkésedés pillanatában egy ország érzületé- nek szellemi tükröje volt.

Üstökös, mely fennem ragyogott s le- tünt. Ee mint az üstökös csillag letünne nem veti ki az emberek emlékezetéből egykori létét — ugy Arany János halálával nem szűnt meg az ő emléke. Evtizedek el- múltával is, a késő utókor kegyelettel fog visszaemlékezni legnagyobb költőjére.

Most egy nemzet a Kárpátok hótakarta bécezeitől le Adria hullámzó tengeréig han- goztatja elhunyt költője nevét, és han- goztatni fogja míg lesz e honban ember, ki büszkén magát magyarnak vallhatja.

* Tegnapi számunkból térszűke miatt kimaradt.

Péntek okt. 24.

A Kertészleány.

Operette 3 felv.

Szombat: „Rip Rip.“

Felelős szerkesztő és kiadó Iaptnajdonos Vörtes Arnold. Főmunkatárs: Kározy Vilmos.

Nyilt-tér.

A közönség köréből.

Elismervény.

Hogy Hosztonszky József ur, ki Szatmárról Debreczenbe szándékozik tartózkodási helyét áttennie, s már évek óta a zongorakészítés és zongorahangolás terén kiváló szakértelemmel működik, s ki zongorámat kellő megbízottsággal és hangolással által jó karba hozta, minővel csak új korában bírt, nemcsak lelkiismeretesen igazolom, hanem kellemes kötelességemnek is tartom mindazon zongora tulajdonosoknak legmelegebben ajánlani, kik zongoráikat mesteri kéz által óhajtják jó karba hozatni, lakása ifj. Csáthy Károly ur könyvkereskedésében megtudakolható. Debreczen, 1884. október hó 11-én.

Fabián Lajos Mór tanár.

nak mint dr. Salmeron mutatta be magát, elbeszélte sorsát és sikerült kieszközölnie, hogy a berlini egyetemen a spanyol irodalom és az összehasonlító nyelvészet tanszékére magántanári képesítést kapjon. Somoskeőy-Salmeron három hónapig tartott a berlini egyetemen előadásokat. Ekközben nagy elővigyázattal törekedett tulajdonképeni céljának elérésére és mikor különböző mesterkedések útján a titok birtokába jutott, ott hagyta Berlint. Jellemző, hogy a berlini tudományos körök Somoskeőy tanári előadásában semmi kifogásolni valót sem találtak.

A hamburgi kormány ismét (most 287-edszer) beleegyezett egy pénzkiosorolás megtartásába és jóállást vállalt az egész állami vagyonnal a nyeremények pontos kifizetéséért. Iseenthal és társa felszázadon át, magyar osztrák kormányban előnyösen üsmert bankháznak átadott a sorsjegyek eladásának egyrésze. Ezzel vonatkozólag mai lapunk hirdetésiróvata Iseenthal és társa egy hirdetését tartalmazza. Csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy itt nem magánvállalatról, hanem egy állami sorshuzásról van szó. Miután a hamburgi állam kezességét nyújt, minden kétféle ki van z rva, hogy ezen pénzsorsolás nem szolid alapon nyugszik, — A nyeremény kilitás oly nagy, hogy minden 2 sorsjegyre egy nyeremény esik. A mellett a nyert összegek azonnal kifizettetnek. — Bővebbet Iseenthal és társ hirdetéséből megtudhatni.

Alkalmazást nyerne pénzbeszedők, ügynők, Neidlinger G-nél piac utca 2145.

Regujabb.

(„Debreczeni Ellenőr“ eredeti távirata.)

ZÁGRÁB, okt. 23. A tartománygyűlés mai ülésének megnyitásánál Starcevic párt ismét oly botrányt csinált, hogy az ülést nem lehetett megtartani. A zajongásban Starcevic Dávidon kívül Starcevic Antal, Ivanda is résztvevén, az ő kizáratásuk is indítványoztatni fog.

zsáló helyiség s illetve az abban elhelyezett hidmérleg és tizedes mérleg a használatnak átadott, s ebből kifolyólag a bőr, széna és szalma-vásár a f. évi október 27-dik napjától kezdve a mázsáló-ház környékére áthelyeztetik.

Esti tanfolyam felnöttek részére a debreczeni kereskedelmi tanintézetben f. évi november hó elején nyílik meg. A tanfolyam 5 óra terjed. Az előadások hetenkint 3 esti órában tartanak. Előadandó tárgyak: kereskedelemis, kereskedelmi politikai számtan, egyszerű és kettős könyvitel. Tandíj az egész tanfolyamra 10 forint és 2 forint beiratási díj. A tanfolyam hallgatói jogot nyerne a tanfolyam befejeztével az általok hallgatott tantárgyakból szabályszerű szakvizsgát végezhetésére. Beiratások naponként délelőtti 10—12 órában eszközöltetnek a debreczeni kereskedelmi felsőbb tanintézet igazgatóságánál. Kelt Debreczen 1884 október hó 20. Propper N. János igazgató.

Az iparoskör zászlójára, újabb adakoztak: Falk Ottó, Mácsay Sándor, Veres János, Nagy János, Városi nyomdai iroda, Honnel Sámuel 1-1 frot, Velenczi Máttyás, Ferenczi István, Váci Pál, Bálint József, Leopold Adolf, Szabó Leopold, Némethi Sándor, Reinhart János, Rástóvszky László, Ferenc István, 50-50 kr, Szabó Lajos, Tolnai Sándor, Kovács József, Nagy Gábor, Molnár Imre, Igaz János, Szatmári András, Sándor János, Kripko Lajos, 40-40 kr, Tolnai János, Szegedi Imre, Lehner Károly, 30-30 kr. — Igaz Károly ifj. Both Péter, 20-20 kr, összesen 15 frot 90 kr, mely kegyes adományokért fogadják a tisztelt adakozók, az iparoskör nevében kifjzatt legőszintebb közönetemet. Debreczen 1884 október 22, Lorinczák László, mint a zászló készítettő bizottság pénztárosa.

Dr. Jäger a hírsz gyaipju-propagator tegnap tartotta előadását a redoute terében — nem valami nagyszámu hallgatóság előtt. (Ugy látszik Budapestben nem sok apostolra találtak tanai.) Előadásában csak nagy kerülő uton tért tulajdonképi tárgyára a gyaipju-elmeletrre. Ez illetőleg először magához hozza fel példaképp, mint kit a gyaipju-ruha hozott vissza a sir szeléről. Gyöngé, hizott, beteges ember volt, csupa asthma, aranyér — haja és szakála ősz, — mikor az első gyaipju inget magára vette — s ime ma a legkötelesebb jólétnek örvend. Már Mózes is megparancsolta ötidik könyvében: ne viseljétek allati szőrből és vásznból való köpenyt. (Már, hogy Mózes gyaipju ruhát ajánlott e híveinek evvel a szavával, az nagy kérdés?) Jäger ur teoriájának a fő alapelve különben az, hogy a gyaipju az az anyag, mely legkevésbé alkalmas a test általmas kigőzölgeéseinek felfogására és összejűjtésére. Jäger ur komoly elméleti dolgo-

kat neveltséges példakkal vegyítve adott elő — sőt a gyaipju istenítését annyira vitte, hogy egész komolyan azt állította, hogy ősz szakála, mióta gyaipju ruhát visel, tökéletesen megszökült (az való igaz, hogy a tanár ur szakála szőke, de hogy azelőtt ősz volt-e abban már kételkedni merünk.) A jägerizmus egyik főszabálya az, hogy a gyaipju természetes szinét meg kell hagyni, — mert az indigót kivéve minden festék ártalmas. De nemcsak gyaipju ruhában kell járni, hanem gyaipjuszövetben kell aludni is annak a ki igazi híve a Jäger ur halhatatansági tanainak (mert ez az egész dolog nolens-volens oda lyukad ki, hogy aki a gyaipju elmélet szerint él — szabályait szorosán megtartja, az sohasem hal meg.) A lőször, vagy tengeri fű, derékaj, tollas párna — mind accumuláló eszköze a mérges testi páráknak. Mindenesetre van annyi igaz a Jäger ur gyaipju elméletében, hogy a gyaipju ruhák viselése párosulva a föltétlen tisztasággal, esuzos bajokban szenvedőkre jótékonyan hat s más egészséges emberre is annyiban, hogy elősegíti a bőr transpirációját — de hogy gyógyhatása lenne, abban engedje meg Jäger ur, hogy kételkedjünk.

Zeneestély tartatik ma a Vilmos Lajos vendéglőjében a Magyarai testvérek kintő zeneje mellett.

Légzhajó az országos kiállításán Silberer Viktor az ismert osztrák sportman és aaronauta jelenleg Budapestben van. Ez alkalommal az orsz. kiállítási bizottság elé egy aeronautikus kiállítás tervét terjesztette és késznek nyilatkozott, hogy e nagy vállalkozást a magyarészeről mindenben támogatni fogja és a sikert előmozdítani segíti. A népszerű bécsi sportman terve szerint a jövő tavasszal Budapestben egy új óriási légzhajó építtetnek mint első ilyenemű hazai készítmény, melylyel a kiállítás alatt rendszeres kirándulások rendeztetnének. Ezenkívül tervbe van egy külön légzhajózási pavillon építése is.

Hal-estély. A volt Király Lajos féle czepléd utcai ujonnan átalakított „FLUME“ című vendéglő éttermében Oláh Józsi zenekara közreműködésével holnap pénteken hal-estély tartatik.

Somoskeőy Géza ugy látszik soha sem kerül le a napirendről. Most azon alkalomból, hogy Ausztria területéről kiutasították félettörténétéből egyujabb adat kerül napfényre. Somoskeőy, ki a karlista háborúban, mint spanyol kapitány Cartagena ostromában résztvett 1877-ben Bernben egy spanyol egyetemi tanárral, dr. Salmeronnal is merkedett meg. Ez a salameancai egyetemen tanított, de politikai vétség miatt el kellett hazáját hagyni. Ugyanazon időben egy európai hatalmasság szeretett volna a porosz fegyverrendszer titkának birtokába jutni. Somoskeőy ajánlkozott a megbízás teljesítésére. Átköltözött Berlinbe, az „akkói egyemi rektor-

4783. P. 1884.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A néhai Semsey Jenő hitbizományi záros tömeghez tartozó és Balmazújvárosi határterületen fekvő azon pusztának, mely eddig özvegy Fürst Károlyne főhasznbérllő által tartatott haszonbérletben, a folyó 1884-ik év december 31-ik napjával bérleti ideje lejárván, ezen pusztá a debreczeni tettes kir. törvényszék mint hitbizományi zárhatóság folyó 1884-ik évi október 13-án 8473. sz. a. végzésénél fogva 1885-ik év elejétől hat egymásután következő évi időtartamra folyó 1884-ik évi november hó 6-ik napján d. e. 9 órakor s szükség esetén folytatva következő napon is, öt elaprózott s elkülönített tagban fog Balmaz-Ujvároson a község házánál alulirotnak közbejöttével megtartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe kiadni, ugyintz:

I. Az ugynevezett K ó n y a k u t i p u s z t a minden rajta levő épületekkel, mely áll 1100 □ ölével számítva mintegy 3300 holdat tevő gyeep és kaszáló földből. Kikiáltási ár minden hold után évenként 3 aft 50 kr, mindenféle rendes és rendkívüli adóknak a záros tömeg helyett viselése. Az árverelni kívánók által bánatpénzül a kiküldött bíró kezéhez 1000 aft előre leteendő.

II. N y á r i j á r á s i p u s z t a egyik része, mely áll 1100 □ ölével számítva mintegy 1500 holdat tevő gyeep, kaszáló és szántó földből. Kikiáltási ár évenként 3700 aft, továbbá mindenféle rendes és rendkívüli adóknak a záros tömeg helyett viselése. Bánatpénzül az árverelni kívánók által 500 aft előre leteendő.

III. N y á r i J á r á s i p u s z t a n a k másik része, mely áll 1100 □ ölével számítva mintegy 1485 holdat tevő gyeep, kaszáló és szántóföldből. Kikiáltási ár évenként, holdanként 3 aft 50 kr, továbbá minden rendes és rendkívüli adóknak a záros tömeg helyett viselése. Bánatpénzül az árverelni kívánók által előre 500 aft leteendő.

IV. Az ugynevezett M a g d o l n a, mely 1100 □ ölével számítva, mintegy 609 holdat tevő szántóföldből, gyeepből és kaszálóból áll. Kikiáltási ár évenként 3197 aft 25 kr négy darab császári arany, továbbá minden rendes és rendkívüli adónak a záros tömeg helyett viselése. Bánatpénzül 500 aft előre leteendő.

V. Az ugynevezett K ő u d v a r i p u s z t a, mely 1100 □ ölével számítva mintegy 1094 holdat tevő szántóföldből, gyeepből és kaszálóból áll. Kikiáltási ár évenként 6200 aft 10 darab császári arany, ovábbá mindenféle rendes és rendkívüli adónak a záros tömeg helyett viselése. Bánatpénzül 500 aft az árverelni kívánók által előre leteendő.

Írásbeli zárt ajánlatok is bánatpénz csatolása mellett, minden darabra az árverésig alulirotn kiküldő:thöz beadhatók.

Az árverési illetve haszonbéri feltételek addig is kiküldött törvényszéki bírónál, annak a kir. törvényszék hivatali helyiségében, ugyszintén zárgondnok Dalmy Károly urnál Debreczenben megtekinthetők.

Kelt Debreczenben 1884. évi október hó 15-én.

Szüics István

kir. törvényszéki bíró

mint kiküldött.

500,000 márka

Table with 2 columns: jutalom (prize) and 500,000 m. (500,000 marks) lottery numbers and amounts.

Ezen nagy 500 000 márknyi összeget ill. a főnyeremény az, melyet a 287. pénzsorsoláson a Hamburgi kormány jóváhagyásával nyerni lehet. E sorsjáték 100,000 sorsjegyet és 50,000 nyereményt 1 főnyereménnyel tartalmaz. A nyeremény kilitás tehát igen nagy, mert minden két sorsjegyre egy nyeremény esik. Az 50 500 nyeremény és 1 főnyeremény pontos beosztása a mellékelt táblázatból látható.

Minden nyeremény 7 osztályban pár hó alatt kisoroltatik. — A első osztály főnyereménye 50,000 márka, a második 60,000 m., harmadik 70,000 m., negyedik 80,000 m., ötödik 90,000 m., hatodik 100,000 m., és a hetedik osztály esetl. 500,000 m., ill. 300,000 m., 200,000 m. stb. Az első osztályu huzásra kérjük a megrendelést legkésőbb f. év október 31-éig.

A sorsjegyek árai hivatalból lettek megállapítva. Az első osztály: o. é. 3 fnt 50 kr egy egész eredeti sorsjegy, o. é. 1 " 75 " fél " " o. é. — " 90 " " negyed " " Kérjük a megrendelésekhez a megfelelő összeget papírpénz, vagy magyar és osztrák levéljegyekben csatolni. Legszívesebben a postautalvány e célra. Kivonara postau ánvét mellett is küldünk sorsjegyet, Minden megrendelőnek a huzás után a hivatalos huzási lajstromot megküldjük. Minden nyeremény rögtön kifizetünk. Kivonara a nyerő lakhelyén is fizetünk.

A nyeremények pontos kifizetéséért az állam kezeseedik.

Minden megrendelőnek az eredeti sorsjegyet kezesejük juttatjuk, és minden sorsjegyküldeménynek a hivatalos beosztást mellékeljük. Ha ezen táblázat a rendelőt ki nem elégítene, hajlandók vagyunk a sorsjegyeket huzás előtt visszavenni és az árát visszaszolgálni. Hivatalos huzási lajstromok kivonara előre is ingyen megküldetnek. Kérjük, a megrendeléseket bizalommal és közvetlen az eladással megbízott bankházhoz küldeni.

Jsenthal & Comp. Hamburg.

A 282-ik sorshuzáson egy főnyeremény 250,000 márka általunk eladott sorsjegyen nyeretett és általunk Pozsonyba lett kifizetve.

4°-os nyeresemény-kötvények 100 frtjával

a Budapesti magyar jelzálogbanktól.

Legközelebbi húzás

1885. január 15, május 15, szeptember 15.

Főnyeresemény

50,000 frt, 50,000 frt, 100,000 frt.

Minden nyeresemény kötvény, ha az már visszafizettetett, vagy ha arra már egy nyeresemény esik, — valamennyi következő nyeresemény-húzáson játszik, úgy hogy arra a későbbi nyeresemény-húzásokon még egyszer, sőt többször is nyeresemény eshetik.

Ezen nyeresemény-kötvények Debreczenben kaphatók

A debr. ipar és kereskedelmi bankban.

5761.
1884.

Árverési hirdetés.

A hortobágyi pusztai tiszármentesítő pénztár kölcsönösszegének törlesztése tekintetéből, téli legelőül árverés utján 1884. évi nov. 2-től 1885. évi február 15-ig terjedő időre, kint a helyszínen, a vendéglő helyiségénél bérbeadni rendeltetvén, erre árverési határidőül 1884. évi nov. 2-ik napjának d. e. 10 órája tűztetik ki, miről árverési óhajtok azon hozzáadással értesítettek, hogy az árverési feltételek az árverés alkalmával fognak előterjesztetni.

Debreczen, 1884. okt. 20.

A városi tanács.

7724. sz.
1884.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium az 1884. évi Szeptember hó 16-án kelt 12412 számú rendeletével a Debreczen nyíregyháza-csapó hadászati ut. Hajdumegye területén átfutó 11.66 kilométer hosszúságú utszakának 3 év alatti kiépítését 93179 frt. 8 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása czéljából az 1884-ik évi Deczember hó 2-ik napjának d. e. 9 órájára Debreczenben Hajdumegye székházánál a megyei alispáni hivatal helyiségében tartandó nyílt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására, az engedélyezett költség után számítandó 5%-nyi bántéppénzzel a kifizető időben és helyen megjelenni sziveskedjenek.

Egyidejűleg megjegyztetik, hogy a kifizető határidőig zárt ajánlatok is kellőleg bélyegezve az alispán által elfogadtatnak, s a nyílt verseny befejezte után azonnal nyilvánosan felbontatván szintén figyelembe vétetnek.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a Hajdumegyei magyar kir. államépítészeti hivatalnál, Debreczenben, a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető.

Kelt Debreczenben 1884. évi Octóber hó. 18-án.

Rásó Gyula.
Hajdumegye alispánja.

el.
390. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN“ gőzmalom

készítményeinek

— készpénz fizetés mellett. —

Árak ausztriai értéken

költségmentesen

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN
ingyen zsákkal.

	100 kiló
AB. Asztali dara nagyszemű	17.80
C. Szinte középszerű	16.80
0. Királyliszt	17.20
1. Lángliszt	16.60
2. Montliszt	16.20
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű	15.40
4. " 2-od rendű	14.60
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű	13.80
6. " szinte 2-od	13.—
7. Közép kenyérliszt 1-ső	12.20
8. " " 2-od	11.40
8 1/2. Barna " 1-ső	10.—
8 3/4. " " 2-od. á 70 kgr.	7.80
9. Lángliszt " á 70 kgr.	6.80
10. Veres liszt " á 50 kgr.	—
11. Finom korpa zsákkal 50	4.80
11. " " zsák nélkül	4.20
12. Durva korpa zsákkal á 50 kgr.	4.40
12. " " zsák nélkül	3.80
Simán őrölt búzaliszt zsákkal 75 kgr.	8.80
Ugyanaz " " nélkül	8.20

DARA és LISZT.

25 hils zacskókban
100 kilogramm zacskóval együtt
60 krjával drágább.

Debreczen, 1884. szept. 17.

Kiseb vételeknél 60 krrel drágább.

Monogram és ozimer vésések,

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy helyben,

Főpiacz a posta közvetlen szomszédságában levő

aranyműves és vésnök

műhelyemet ujonnan berendeztem s minden e szakmához szükséges gépekkel felszerelve

szakképzett s ügyes

aranyműves és vésnök

munkákkal

elláttam.

Legjobb minőségű inga és zsebórák 1 évi jótállással.

Ennek

következtében

azon kellemes hely-

zetben vagyok, hogy min-

den szakomba vágó új munkák

készítését,

ozimer, monogram és betűk vésését, valamint

javitásokat legszebb kivitellel még gyorsabban és jutányosabban eszközölhetek, mint ennek előtte.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri kész szolgálója

LÖFKOVITS ARTHUR és TÁRSÁ

órák és ékszerész

DEBRECZEN.

Óra javítások 1 évi jótállással.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, miszerint

rakfáram fulferhelfségénél fogva

az őszi és téli női ruha kelmeiket u. m.

flanel, posztó, lóden, cheviott, tiszta gyapju, virágos, divat-szövetek, fekete és színes ternók valamint

az összes selyem és atlasz kelmeiket

mától kezdve

gyári áron de azok egyrészét gyári áron alól is kiárusítom.

Nagy raktáru

kész női és gyermek felöltők, bundák, karmantyuk és esőköpenyveket pedig a jelen viszonyokhoz mért

olcsó áron

a n. é. közönség rendelkezésére bocsátom.

RUHÁKAT

mérték szerint budapesti műhelyemben legrövidebb idő alatt,

a legújabb divat szerint OLCSÓ ÁRON készítettetek

1884. október 23.

ROTT L.

Debreczen,
takarékpénztári épület.